

Dowództwo Armji

Miejsce postoju dn. 14 czerwca 1919r

Jenerała HALLERA

Biuro Dowódcy.

L.E. 1133/CAR

2106/5

720

Do

NACZELNIKA PAŃSTWA

w W a r s z a w i e .

Powołując się na pismo L 280/3,30 Biuro, z dnia 21 maja 1919 r. którym przesłałem dokumenty odnoszące się do stworzenia wojsk polskich za granicą stwierdzam:

I. że, do obecnej chwili przybyły, z wymienionych we wspomnianych dokumentach oddziałów, zostających pod mojem dowództwem następujące formacje:

1. -1-szy i 3-ci korpus strzelców, składające się z odpowiednich sztabów i wojsk korpusowych oraz czterech (4) dywizji tj. 1.2.3. i 6 dywizji strzelców.

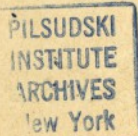
2. Dywizja instrukcyjna złożona z pięciu (5) pułków pieszych, jednego (1) pułku artylerji, jednego (1) szwadronu jazdy, jednego (1) baonu inżynieryjnego.

3. 4-ta Dywizja strzelców pod dowództwem Generała Żeligowskiego, która kryła odwrót z Odessy, a obecnie po forsownym przemar-szu przez Rumunję połączyła się z operującym wojskiem polskiem na południowo-wschodnim froncie w Czerniowcach.

II. Stwierdzam, że pomimo moich usilnych starań te oddziały nie zostały żadną uchwałą sejmową przejęte przez państwo polskie, jako wojska polskie. Wywołuje to niepewność i niepokój w szeregach tych wojsk, które organizowały się w idei walki o niepodległość Państwa i wracają obecnie po długiej tułaczce w celu bronięcia granic Polski wspólnie i na równi ze wszystkimi w kraju zorganizowanymi wojskami.

III. Stwierdzam, że wojska te brały już czynny udział we walkach na froncie wschodnim pod mojem Dowództwem.

IV. Stwierdzam, że wszystkie podległe mi formacje stoją na fron-

45 37

tach.

Przedstawiony stan rzeczy wydaje mi się anormalny, nikt bowiem począwszy odemnie nie wie w jakim stosunku formalnym stoi do Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich, tem bardziej, że armja ta przybyła z poza kraju nie jest dotąd bezpośrednio na etacie polskim, a tylko z lojalności względem Sejmu, Naczelnika Państwa i Rządu Polskiego poczuwaliśmy się i poczuwamy do obowiązku poddania się zarządzeniom władz państwowych polskich.

Wojska bowiem moje mają dotychczas za podstawę prawną tylko układ z 28 września 1918 zawarty przez Komitet Narodowy Polski w Paryżu z rządem Rzplitej francuskiej.

W myśl tego układu Szefem Sztabu mojej Armji jest pułkownik francuski. Zamierzona przeto i upragniona zupełna polonizacja wszystkich oddziałów, tj. przejście ze stanu mieszanego oficerów polskich i francuskich da się dopiero wtenczas przeprowadzić, gdy tzw. Armja Jenerała Hallera ^{uzyska} prawną podstawę polską i gdy Naczelné Dowództwo i Ministerstwo Spraw Wojskowych przydziela odpowiednią ilość polskich oficerów, o których bez skutku dotychczas prosiłem.

Jak z powyższych uwag wynika z mej strony i ze strony mego wojska zostało zrobione wszystko, lecz z przykrością przychodzi mi stwierdzić, że stało się to tylko jednostronnie.-

V. Poza krajem pozostały jeszcze następujące podległe mi oddziały:

1. 7-ma Dywizja strzelców, sformowana we Francji - częściowo już znajdująca się w drodze do Polski,

2. kadrowe oddziały wszystkich dywizji w obozach we Francji, których zadaniem ma być konwojowanie do kraju materiałów wojennych, nabytych przez Polską komisję zakupów.-

3. Oddziały sformowane w obozie jeńców polskich we Włoszech w La Mandria.

4. 5-ta Dywizja Strzelców polskich znajdująca się w okręgu Nowo-Mikołajewskim na Syberji pod dowództwem pułk. Rumszy i oddziały terytorjalne na linii kolei transsyberyjskiej w 11 okręgach. Wszystkie te oddziały podległe są kierownictwu pułk.

Czumy.

5. Skombinowany baon wojsk pod dowództwem ppułk. Skokowskiego na froncie na południe od Archangielska.-

Konieczne jest uregulowanie poruszonych kwestji, przy-
czem podstawę powinna stworzyć komisja mieszana z oficerów,
wyznaczonych przez Naczelne Dowództwo i M.S.W. oraz przez
Dowództwo Armji Jenerała Hallera.

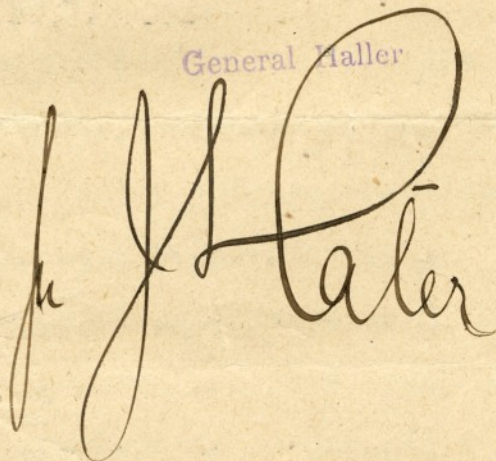
Komisja ta zastanowiłaby się nad ujednostajnieniem or-
ganizacji całej armji w myśl nowożytnych potrzeb, regulaminów
i umundurowania oraz ustaliłaby ostateczny tekst przysięgi, któ-
ry w mojej armji obecnie brzmi następująco:

" Przysięgam przed Panem Bogiem Wszechmogącym, w Trójcy

" Świętej Jedynym na wierność Ojczyźnie mojej Polsce, je-
dnej i niepodzielnej, przysięgam, iż gotów jestem życie oddać
za świętą sprawę Jej zjednoczenia i wyzwolenia, bronić sztan-
daru mego do ostatniej kropli krwi, dochować karności i posłu-
szeństwa mojej zwierzchności wojskowej, a w całym postępowaniu
mojem strzedz honoru żołnierza polskiego."

W razie opóźnienia potrzebnych zarządzeń, względnie po-
zostawienia nadal stanu obecnego będą powstawały nowe trudnoś-
ci ze szkodą ogólnej sprawy.-

General Haller

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA
L. Dz. 2106/5 dnia 31/ XII/ 1919 r.
załącz. Wydział.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York